

Rekomenduojami kūriniai 9-10 klasių mokiniams

I tema. Knygų skaitymas – savęs ir pasaulio pažinimo būdas

Esė ir publicistika apie knygos ir skaitymo vertę šiandien.

R. Granauskas „Laimingiausioji vasara“ (iš „Trečias gyvenimas“).

I. Meras „Ties gatvės žibintu“.

R. M. Remarkas „Trys draugai“.

M. Haddon „Tas keistas nutikimas šuniui naktį“.

J. Gorderis (J. Gaarder) „Sofijos pasaulis“.

II tema. Žmogus ir tėvynė

P. Vaičaitis „Yra šalis“.

J. Degutytė „Mažutė“, „Aš – Tavo“, „Gimtoji kalba“, „Monologas akmeniui“.

Liūnė Sutema „Nebėra nieko svetimo“, „Taip gera kalbinti tuos, kurių nebėra...“.

A. Mackus „Netikėjimas“, „Užsklanda: rečiatyvas ir šauksmas“, „Lietuva“.

N. Vėlius „Pasaulio modelis“ (iš „Senovės baltų pasaulėžiūra“).

G. Grajauskas „Lietuviai“.

S. Čiurlionienė-Kymantaitė „Apie tautos auklėjimą“.

V. Zaborskaitė „Apie tautą“, „Apie patriotizmą“, „Apie kalbą“ (iš kn. „Gairės“).

D. Sauka „Apie kaltę“ (iš kn. „Gairės“).

V. Daujotytė „Apie tėvynę“ (iš kn. „Gairės“).

V. Kavolis „Gyvasis lietuviškumas“ (iš „Nepriklausomųjų kelias“).

A. J. Greimas „Būti lietuviu“.

III tema. Kūryba žmogaus gyvenime

M. K. Čiurlionis „Laiškai Sofijai“ (ištraukos).

H. Radausko, J. Aiščio, A. Nykos-Niliūno, A. Marčėno eilėraščiai apie kūrybą.

L. S. Černiauskaitė „Benedikto slenksčiai“.

Dž. Londonas „Martinus Idenas“.

R. M. Rilke „Laiškai jaunam poetui“.

M. Ivaškevičius „Stilius plius“.

IV tema. Dialogas su tradicija: mitas, tautosaka, literatūra

Pokalbis su Norbertu Vėliumi. „Apie etninę kultūrą. Pokalbis su N. Vėliumi“ (Norbertas Vėlius, p. 393–400).

Pokalbis su Gintaru Beresnevičiumi. „Duetas XIV. Pokalbininkas etnologas Gintaras Beresnevičius“ (T. Sakalauskas, „Duetai“, p. 171–187).

M. Valančius „Apie senųjų žemaičių tikėjimą“, „Apie žemaičių krikštą“ (M. Valančius „Žemaičių vyskupystė“, 17 ir 25 skirsniai).

IV tema. I potėmė. Mitai aiškina pasaulį

„Sužeistas vėjas“, „Kaip atsirado žemė“ (sud. N. Vėlius).

„Žemės atmintis“ (sud. B. Kerbelytė).

G. Beresnevičius „Lietuvių religija ir mitologija“.

G. Beresnevičius „Trumpas lietuvių ir prūsų religijos žodynas“.

S. Daukantas „Darbai senovės lietuvių ir žemaičių“ (pasakojimas apie Vaidevutį).

IV tema. 2 potėmė. Pasakos gyvybingumas

„Gyvasis vanduo“, „Lietuvių liaudies stebuklinės pasakos“ („Apie baltąjį vilką“, „Gyvatė pati“, „Marti iš jaujos“, „Gulbė karaliaus pati“).

J. Kaupas „Pasaka ir realybė“.

M. Martinaičio pjesė-pasaka „Žemės duktė“.

K. Saja „Po to, kai jie pavirto medžiais“.

IV tema. 3 potėmė. Liaudies daina ir dainiškoji poezija

Just. Marcinkevičius „Dienoraščiai ir datos“ (ištrauka „O, liaudies žodi, sandoros lobyne!“).

G. Beresnevičius „Dainavimas atsistojus“.

A. Baranauskas „Dainu dainelę“.

Maironis „Oi neverk, matušėle“.

S. Nėris „Grįšiu“, „Mūsų dienos kaip šventė“.

P. Širvys „Kai brendu naktimi“.

J. Strielkūnas „Žiedas vėjuotą rudens dieną“.

IV tema. 4 potėmė. Tapatybės raiška literatūroje

V. Kudirka „Iš mano atsiminimų keletas žodelių“.

M. Martinaitis „Apie darbą“ (iš kn. „Gairės“).

R. Granauskas „Gyvenimas po klevu“, novelės iš rinkinio „Duonos valgytojai“.

A. Miškinis „Žaliaduonių gegužė“ (ištrauka).

B. Vilimaitė „Apsakymai apie Žemaitę“.

G. Petkevičaitė-Bitė „Karo meto dienoraštis“ (ištraukos).

V. Kavolis „Kudirkos epochos ženklai“, „Lietuvis kaip revoliucijos žmogus“.

I. Simonaitytė „Vilius Karalius“.

D. Staponkutė „Kartais ir maištas gydo“ (iš knygos „Iš dviejų renkuosi trečią“).

O. de Balzakas „Tėvas Gorižo“.

U. Lachauer „Rojaus kelias“

V tema. Antika ir jos ženklai literatūroje. 1 potėmė. Antikos mitai

Ovidijus „Metamorfozės“.

V. Mykolaitis-Putinas „Prometėjas“.

H. Radauskas „Afroditė ir Narcizas“.

J. Vaičiūnaitė „Orfėjas ir Euridikė“, „Keturi portretai“.

V tema. 2 potėmė. Herojinis epas

Vergilijus „Eneida“.

V. Janavičius „Pakeliui į Atėnus“.

K. Bradūnas „Odisėjas buvo nekantrus“.

A. Nyka-Niliūnas „Laivų katalogas“.

H. Radauskas „Homero jaunystė“, „Tėvynės vėjas“.

A. A. Jonynas, M. Vilutis „Paskutinės dienos Itakėje“.

V tema. 3 potėmė. Laisvo žmogaus laikysenos

Sokrato kalba teisme iš Platono „Sokrato apologijos“.
Ciceronas „Prieš Marką Antonijų“ (XIV filipika), „Apie bičiulystę“.
P. Karpavičius „Pamokslas, sakytas minint piliečius, paaukojusius gyvybę už laisvę ir tėvynę“ (ištraukos su Periklio ir Cicerono citatomis).
Plutarchas „Biografijos“ („Periklis“, „Ciceronas“, „Julijus Cezaris“ ir kitos).
Markas Aurelijus „Sau pačiam“.
Lucijus Anėjus Seneka „Laiškai Lucilijui“.
J. Basanavičius „Priekalba“ („Auszra“, 1883, Nr. 1).
A. Mickevičius „Jono Čėčio, kaip tikrojo nario, pasveikinimas“, 1819.
S. Stanevičius „Šlovė žemaičių“.
J. Degutytė „Antigonė“.

VI tema. Biblija ir jos tradicija

Ekleziastas, Giesmių giesmė (ištraukos).
Evangelija pagal Morkų.
E. Auerbach „Odisejo randas“ (iš „Mimezis“).
K. Donelaitis „Metai“ („Žiemos rūpesčių“ pabaiga).
J. Biliūnas „Lazda“, „Ubagas“.
M. K. Čiurlionis „Psalmė“.
Partizanų maldos.
A. Miškinis „Psalmės“ („Pasaulis be Dievo“, „Rūpintojėlis“ ir kt.).
V. Mykolaitis-Putinas „Rūpintojėlis“.
B. Brazdžionis „Ką sakė mūrininkas Jėzui tą naktį“.
B. Krivickas „Dovydas prieš Galijotą“.
K. Bradūnas „Krikšto vanduo“, „Joninių naktį“ (pasirinkti eilėraščiai).
S. Geda „Iš Testamento I“, „Iš Testamento II“.
D. Kajokas „Apie palaidūną ir paklydėlį“.
J. Sasnauskas „Pasmerkti gailestingumui“.

VII tema. Viduramžiai ir jų vaizdavimas literatūroje. 1 potėmė. Viduramžių pasaulis, herojai ir idealai

„Rolando giesmė“ (ištraukos).
K. de Trua „Persevalis“, arba „Pasakojimas apie Gralį“.
Ž. Bedjė „Romanas apie Tristaną ir Izoldą“.
„Carmina burana“: vagantų poezija.
F. Rable „Gargantiua ir Pantagriuelis“ (ištraukos).
J. Aistis „Persevalis“.
V. Mačernis „Don Quijote“, „Zancho Panza“, „Don Kichoto ir Sančo Pansa pokalbis“.
J. Vaičiūnaitė „Lyg pėsčias karžygys“.

VII tema. 2 potėmė. Viduramžių Lietuva: senojo ir krikščioniškojo pasaulių susidūrimas

„Didžiojo kunigaikščio Vytauto pagyrimas“ (iš „Trumpojo metraščių sąvado“).
K. Būga „Apie lietuvių asmens vardus“.
K. Bradūnas „Pokalbiai su karaliumi“.
B. Sruoga „Milžino paunksmė“.

J. Grušas „Herkus Mantas“.

VIII tema. Santykis su tradicija XX ir XXI a. literatūroje. VIII tema. 1 potėmė. Vertybių patikrinimas: gėrio ir blogio kova

A. Šlepikas „Mano vardas Marytė“.

M. Bulgakovas „Šuns širdis“.

Dž. D. Selindžeris „Rugiuose prie bedugnės“.

J. Ešer (J. Asher) „Trylika priežasčių kodėl“.

VIII tema. 2 potėmė. Tradicijos provokavimas ir žaidimas

„Keturių vėjų manifestas“.

S. Gedos eilėraščiai.

S. T. Kondrotas „Įvairių laikų istorijos“, „Žalčio žvilgsnis“.

G. Beresnevičius „Tikrasis istorijos veidas“, „Iš gyvenimo rašytojų Lietuvos“ (ištraukos iš Pabėgęs dvaras“).

G. G. Markesas „Šimtas metų vienatvės“.

U. Eco „Rožės vardas“.

Parengta pagal [BUP](#)